

Medyada Metaforik Temsil: Göçmenler Üzerine Bir Çalışma

Cihan Çakır¹ Mihrali Köseliören²

Received/ Başvuru: 25.08.2022

Accepted/ Kabul: 14.12.2022

Published/ Yayın: 30.12.2022

Özet

2011 yılında başlayan iç savaş nedeniyle Suriye’den Türkiye’ye başlayan göç 2022 yılı itibariyle artarak devam etmektedir. Göçmen sayısının artışı 2022 yılı itibariyle siyasi ve toplumsal tabandaki tartışmaları yoğunlaştırmıştır. Bu araştırma, 1 Ocak 2022 – 31 Ağustos 2022 tarihleri arasında, yüksek tiraja sahip Yeni Şafak ve Cumhuriyet gazetelerindeki haberlerde göçmenlerin metaforik açıdan nasıl temsil edildiğine ilişkin nitel bir incelemeyi içermektedir. Temel amaç, göçmen meselesini medyada yer alan metaforik söylemler üzerinden analiz etmektir. Bu anlamda, önceki çalışmalar rehber alınarak konuyla ilgili 6 metaforik tema keşfedilmiş, bu tema ve söylemlere uygun olarak 48 haber araştırmaya konu edilmiştir. Haberlere ulaşmak için gazetelerin internet arşivlerinde “göçmen”, “mülteci”, “sığınmacı” anahtar kelimeleri aratılmıştır. Haberler, eleştirel söylem analizi içerisinde kullanılan eleştirel metafor analizi ile çözümlenmiştir. Bulgular, haberlerde kullanılan göçmenlere ilişkin metaforların genellikle olumsuz olduğunu ve ev sahibi ülkeyi yücelten bir anlam inşa ettiğini göstermektedir. Ele alınan haberler göçmenleri özne olmaktan ziyade insan dışı bir meta olarak konumlandırmaktadır. Dost ve düşmanlık anlayışları üzerinden, biz öteki ayrımı yapıldığı görülmüştür. Sonuç olarak, mülteciler ev sahibi ülkeler için bir tehlike olarak yorumlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: metafor, medya söylem, eleştirel söylem analizi, göçmenler, meşrulaştırma

¹Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye, cihancakir001@gmail.com, Orcid: 0000-0002-4100-365X

²Arş. Gör. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi İletişim Fakültesi, Türkiye, m.koselioren@alparslan.edu.tr, Orcid: 0000-0001-7796-5634

Metaphoric Representation in the Media: A Study on Immigrants

Abstract

Due to the civil war that started in 2011, the migration from Syria to Turkey continues to increase as of 2022. The increase in the number of migrants has intensified the discussions at the political and social base by 2022. This research includes a qualitative examination of how migrants were metaphorically represented in the news in the high-circulation newspapers Yeni Şafak and Cumhuriyet between 1 January 2022 and 31 August 2022. The main purpose is to analyze the migration issue through the metaphorical discourses in the media. In this sense, 6 metaphorical themes related to the subject were discovered by taking the previous studies as a guide, and 48 news stories were researched in accordance with these themes and discourses. In order to reach the news, the keywords "migrant", "refugee" and "asylum seeker" were searched in the internet archives of the newspapers. The news was analyzed by critical metaphor analysis used in critical discourse analysis. The findings suggest that the metaphors for immigrants used in the news are often negative and construct a meaning that glorifies the host country. The reports discussed position immigrants as a non-human commodity rather than a subject. Through their understanding of friend and enmity, it has been seen that a distinction is made between us and the other. As a result, refugees are interpreted as a danger to host countries.

Keywords: metaphor, media discourse, critical discourse analysis, immigrants, legitimization

EXTENDED ABSTRACT

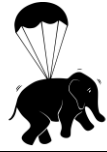
Background & Purpose: The media uses many metaphorical structures from text to photography, from titles to columns to create the meaning it wants for the phenomenon of migration in the target audience. Especially through the metaphors used, abstract conceptualization evolves into a central form of reasoning, making it easier for individuals to make sense of events. In order to facilitate this meaning, the media sometimes combines words and sometimes creates arguments based on a culture-based configuration. In this case, the metaphors produced by the media are intended to create an ideological mental framing. Thus, by making sense of the metaphors it creates within a target framework, the media both shapes and creates the desired metaphorical thinking styles in the target audience. In this case, in order to understand and analyze how the media realizes its perceptions of migration movements on the target audience, the phenomenon of migration is discussed within the scope of this research from many angles from historical structures to diversity elements. Following this evaluation, metaphorical structures used to establish the ideological presence of migration in the target audience and showing an integrated understanding with a framework were evaluated. For this purpose, the metaphorical discourses used in the news were examined in the context of critical metaphor analysis. In the light of the findings obtained from the research, the following questions were answered:

- What metaphorical discourses have been used and legitimized in the media coverage of immigration?
- How do the metaphorical discourses used in media reports on migrants represent both migrants and host countries?

Since the study reveals the metaphorical discursive strategies used in the creation of news about immigrants, it is important to understand the implicit elements in the news, which metaphorical discourses are legitimized in the social sense and how the society's perspective on migrants is shaped through these discourses. In this sense, the study is expected to be a resource that can be used by those who work from different disciplines such as communication studies, sociology and linguistics studies.

Research Method: While determining the research sample, attention was paid to comply with the metaphorical themes determined. Within the scope of the study, 6 themes determined as a sample of the research and 48 news items considered in terms of their representation were analyzed in the context of critical metaphor analysis through critical discourse analysis theory.

Conclusion: The results obtained in this study, which was carried out based on the conceptual metaphor theory, show that the countries hosting migrants use many and different forms of metaphors related to migrant news in their media. The media mainly uses water metaphors to describe refugees. This category of metaphor represents refugees as an undesirable disaster and severs any human aspect that refugees have. Dehumanization strategies use them as commodities that can be bought and sold, and that are brought to the fore as commodities that

can be bought and sold and brought to the fore by their human characteristics or simply by their numerical characteristics. This positioning serves to portray them as undesirable burdens, some of which the host countries do not want, some of which are accepted out of necessity and some countries do not even accept. In addition to the news discourses that see immigrants as a problem, there are discourses that reflect them as friends, brothers and guests. Through these discourses, it is tried to make room for immigrants in the societies in the host countries. As a result, these metaphor-using strategies in the context of host countries are in most cases aimed at creating fear in the public opinion that the media perceives refugees as a danger to their own countries. This research dealt with a small sample number and a narrow time frame within its limitation. Future research is recommended to conduct similar studies over a wider time frame and with a larger sample group, as well as to perform metaphorical analyses on social issues outside of the phenomenon of migration.

1. GİRİŞ

Göç olgusu doğası gereği karmaşık bir yapıya sahiptir. Göç olgusal tekabülîyeti itibarıyla farklı şekillerde görülmemektedir. Sadece göçe neden olan gerekçeler farklılaşabilmektedir. Göç bir tür mobilite olup standarttır. İnsan zihninde başlayan, hareketle devam eden ve uyumla (bütünleşmeyle) sona eren bir süreçtir. Dolayısıyla, çok geniş bir alana etki ettiğini ve çok geniş bir alandan etkilendiğini görmek mümkündür. Ekonomiden siyasete, hukuktan mimariye kadar birçok alanda yaşanan değişimler, göçün nedenlerini oluşturmakta ve göçün sonuçlarından etkilenmektedir (Ünal, 2022, s.59). Bu açıdan göç olgusunu tanımlamak zordur; çünkü göçün nedenleri standart değildir. Bu konuda bir standart olmaması da tanıımı zorlaştırmaktadır (Dun ve Gemenne, 2008, s.10). Her ne kadar göçün neden ve gerekçeleri birbirinden farklı olsa da göçün bir noktadan başka bir noktaya gerçekleşen hareketlilik hali olduğunu söylemek yanlış görünmemektedir. Bu hareketin, yer değiştirmenin ortaya çıkmasında sanayileşmeden coğrafyaya, politikadan şiddete kadar birçok etken rol oynamaktadır (Frontieres, 1997, s.11-13). Bu bağlamda göçün yarattığı itme ve çekme geriliminden doğan nedenler ilkel göçlerden zorunlu göçlere kadar birçok göç tipolojisini ortaya çıkarmıştır (Petersen, 1958, s.259-264). Göçün nedenlerini daha iyi anlayabilmek ve bu konuda bir anlayış geliştirmek açısından medyanın sahip olduğu rol önemlidir (Ünal, 2022).

Medya diğer birçok konuda olduğu gibi göç olgusunda da istediği anlamlandırmayı hedef kitlede oluşturmak için metinden fotoğrafa, başlıktan köşe yazılarına kadar birçok metaforik yapıyı kullanarak hedef kitlenin zihin ve algısını kontrol etmeye çalışmaktadır (Goatly, 2007, s.14). Özellikle medya metinlerinde kullanılan metaforlar aracılığıyla kişilerin zihinsel dünyalarında oluşan soyut kavramsallaştırmalar, tek taraflı bir anlayış ve alımlama biçimine evrilerek kişilerin olayları istedik yönde anlamlandırması sağlanmaktadır (Johnson, 2010, s.412). Bu anlamlandırmayı kolaylaştırabilmek için medya bazen kelimeleri birleştirirken bazen de kültüre dayalı, o kültürün içerisindeki insanların daha kolay anlayabileceği bir takım yapılandırılmış argümanlar yaratmaktadır. Bu durumda medyanın ürettiği metaforlar ideolojik bir zihinsel çerçevelenme oluşturma amacı taşımaktadır (Musolff, 2016, s.16). Medya metaforik metinleri meşrulaştırma görevi görebilmektedir. Medyatik mekanizmalar, toplumsallaştırma aracı olarak çeşitli roller üstlenmektedir. Toplumsallaştırma süreci aynı zamanda, çeşitli kanallarla, toplumsal tercih ve değerlerin bireyler nezdinde meşrulaştırılması sürecidir. Bu süreç zaman zaman ideolojik formatlamalar gerçekleştirmek zorundadır. Medyatik mekanizmalar ideolojik formatlama denilen bu amaca yönelik olarak da kullanılmaktadır. Bugünün modern toplumlarında, diğer aygıtlarla birlikte medya da ideolojik formatlama aracı olarak kullanılmaktadır (Ank, 2014, s.94). Böylelikle medya yarattığı metaforları bir hedef çerçeve içinde anlamlandırarak hedef kitlede istenilen metaforik düşünce tarzlarını hem biçimlendirmekte hem de oluşturmaktadır (Hart, 2017, s.280). Tüm bu iletişim biçimleri, çeşitli karmaşıklık düzeylerinde, inşa süreçleridir: anlamlı bir sosyal dünya bu nedenle iletişim edimleriyle inşa edilmekte ve bunlar, elbette tarafsız bir araç olmayan, ancak beraberinde belirli sonuçlar getiren aracılı bir iletişim altyapısına dayanan medya aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu anlamda medyanın toplumsal gerçekliğin inşasında önemli bir yeri vardır ve bu durum,

toplumsal gerçekliğin medya aracılığıyla yaratıldığına vurgu yapmaktadır (Couldry ve Hepp, 2017, s.16-18). Medyatik mekanizmalar; kişilerin zihinlerinde üretilen temsillerin toplumun geneline yayılmasını sağlayan göstergesel sistemlerdir. Medyatik mekanizmalar, kişilerin toplumsal olarak üretilen gerçekliğe ulaşmasına olanak tanınmasıyla birlikte, kişilerin bilgi ihtiyacını karşılmasına, toplumdaki meşrulaşmanın sağlanmasına, kişilerin toplumsal normlara uygun davranmasına imkân vermektedir (Ünal, 2022, s.164). Bu durumda medyanın hedef kitle üzerinde göç hareketlerine yönelik algılarını nasıl gerçekleştirdiğini anlamlandırıp çözümleyebilmek için öncelikle göç olgusu tarihsel yapılardan çeşitlilik unsurlarına kadar birçok açıdan bu araştırma kapsamında tartışılmaktadır. Bu bağlamda gerçekleştirilen analizle, hedef kitlenin göç konusundaki toplumsal algısının medyadaki metaforik söylemlerle nasıl organize edildiği ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

2. KAVRAMSAL OLARAK GÖÇ

Doğası gereği karmaşık bir olgu olan göç kavramı etimolojik olarak Latince bir yerden başka bir yere taşınmak anlamına gelen migrasyon kavramından türemektedir. Bu anlamda hem hayvanlar hem de insanlarla ilişkili olan göç kavramı (Arcimaviciene ve Bağlama, 2018, s.2) kalıcı veya yarı kalıcı bir ikamet değişikliği olarak tanımlanmaktadır. Bu durumda belirli bir mesafe boyunca olağan bir ikamet yerinden diğerine hareketiyle gerçekleşen bireysel veya kitlesel bir hareket olan göç (Kok, 1999, s.19) hareketinin mesafesine veya eylemin gönüllü veya gönülsüz doğasına herhangi bir kısıtlama getirilmemektedir. Bu yüzden dış ve iç göç arasında herhangi bir ayırım yapılmamaktadır (Lee, 1966, s.49). Böylelikle insan davranışının bir yönü olan hareketlilik hakkında daha ayrıntılı bilgi veren göçün (Hagerstrand, 1969, s.66) yarattığı çeşitliliğin karmaşıklığı nedeniyle yapılan tanımlar üzerinde bir fikir birliğinin sağlanması zor olmaktadır (Dun ve Gemenne, 2008, s.10). Ancak bu araştırma kapsamında göç kavramı ikamet değişikliğine dahil olan bir veya daha fazla kişinin önceden tanımlanmış bir mekânsal birimin sınırları geçmesiyle gerçekleşen olgusal bir yaklaşım üzerinden değerlendirilmektedir.

Son yıllarda yaşanan savaşlar, baskılar, iç çatışmalar ve krizler sonucunda küreselleşen, kadınlaşan ve politik bir hale gelen göç olgusu (King, 2020, s.4) zulmün kurbanları, kıtlığın trajik hatırlatıcısı, uluslararası dikkatin unutulmuş çatışmaları ve sürgüne zorlananlar gibi çeşitli metaforlarla tanımlanmaya başlanmıştır (Frontieres, 1997, s.11-13). Çünkü göç veya göçmenler ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşleri nedeniyle zulme uğramaktan haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışına doğru hareket eden birey veya topluluklar haline gelmiştir (Shacknove, 2017, s.276). Bu yüzden göç olgusu, bir göçmenin “düşünce ve deneyim engellerini aşması” gereken bir göçebe rolünü oynamasından ziyade sınırları aşması gereken zahmetli bir yolculuk şeklinde de algılanmasına neden olmaktadır (Arcimaviciene ve Bağlama, 2018, s.7). Böylelikle göç olgusunun sınır göç algısı toplumda kapsayıcı yaklaşıma veya kamunun dışlama politikasına yol açtığı savunulmaktadır (Schiller, 2009, s.111).

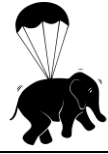

Göçün yarattığı hareket etme pratiğinin temelinde göçü önceleyen ilişkilere dayanan göç sistemleri kuramı bulunmaktadır. Bu kuram göç veren ve alan ülkeler arasında bireyleri menşee bölgelerinden ayrılmaya zorlayan itici faktörler ve onları belirli alanlara yönlendiren çekici faktörlerle anlamlandırılmaktadır (Castles vd., 2005, s.21). Bu durumdan yola çıkarak göçün nedenlerinden biri de işgücü politikası olmaktadır. Özellikle sanayileşme sonrası işgücü ihtiyacını karşılamak ve artı değeri arttırabilmek amacıyla az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerden Batıya göç hareketlerinin artması etkili olmuştur (Schmid, 1992, s.41). Göçün gerçekleşmesindeki bir diğer etken ise ülke yönetimlerinin otoriter yapılarını arttırmalarıdır. Bu tarz yönetim biçimlerinin homojen bireylerin yaratılması amacıyla gerçekleştirdiği baskı iç ayaklanmaları ortaya çıkarmıştır. Bu durum bireylerin çatışmaların olmadığı güvenliğe sağlandığı bölgelere hareket etmesine neden olmaktadır (Park, 1914, s.606). Ekonomik ve siyasal yapıların göçe etkisinin yanı sıra eğitimsel gelişmişlik düzeyi de göçe etki eden diğer bir faktördür. Özellikle eğitim düzeyi artan bireylerin refah düzeylerini arttırabilmek amacıyla buldukları ülkelerin veya şehirlerin sınırlarını aşarak farklı mekanlara göç ettikleri görülmektedir (Guarnizo vd., 2003, s.1213). Göçün yarattığı nedenler bireylerin içinde bulunduğu ülkelerin özellikleri kadar göç ettikleri ülkelerin özellikleriyle de ilgili olmaktadır. Böylelikle göçün oluşmasındaki itme ve çekme kutupluluğundan kendi içerisinde bir göç tipolojisini ortaya çıkarmıştır. Göçün özelliklerinden yola çıkarak oluşan göç hareketliliğinin temelinde ekolojik bir itme sonucu ortaya çıkan ilkel göçler, siyasal kurumlar aracılığıyla gerçekleşen yönlendirilmiş göçler, göçmenlerin iradesinin belirleyici olduğu serbest göçler, göçmen tarafından olmayıp hareket geçirilen etmen tarafından oluşturulan zorunlu göçler ve son zamanlarda kolektif şekilde gerçekleşen toplu göç biçimleri olmaktadır (Petersen, 1958, s.259-264). Göçün tipolojisiyle ortaya çıkan bu çeşitlilik göçün incelenmesi ve teorileştirilmesine yönelik disiplinler arası bir yaklaşıma duyulan ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.

Göç olgusuna yönelik farklı kaygılar göçün siyasal kaygılardan coğrafi yakınlığa, devletlerin yaşadığı krizlerden basındaki görünürlüğüne kadar birçok alanda tartışılmasına neden olmuştur (Wimmer ve Glick Schiller, 2003, s.579). Özellikle basın ve göç ilişkisi üzerinden yapılan çalışmalar içerik noktasında sınırlı olsa da genellikle söylem üzerinden gerçekleşmektedir. Bu analizlerde göçmenlik kapsamı genellikle olumsuz ve çatışma merkezli gösterilmektedir. Medyanın yarattığı bu tür mesajlara sık sık maruz kalmak hedef kitlede göç olgusuna karşı olumsuz tutumlara ve basmakalıp yargılara neden olmaktadır (Eberl vd., 2018, s.207). Medya bu algıyı oluşturabilmek için haber yapılarına göre birtakım metaforlar kullanmaktadır. Bu ilişkileri detaylandırıp anlamlandırabilmek için öncelikle metafor kavramsallaştırılmasını tartışmak gerekmektedir.

3. METAFOR KAVRAMI

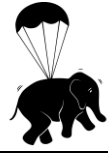
Söylemde kavramsal metafor üzerine araştırmaların hedefleri, şu anda, kültürel ve kavramsal sistemdeki metafor yerleştirmeyi değerlendirme yoluyla, gerçek söylem verilerindeki belirli sosyal, pragmatik, retorik, estetik ve söylemsel işlevleri tanımlamaktan, metaforik haritalama tanımı ve sınıflandırması için kriterler olarak tanımlama yöntemlerine kadar dikkate değer

ölçüde çok yönlü olmaktadır (Fernando, 2019, s.6). Metafor her yerde bulunmakta ve soyut kavramları daha iyi anlamak için kullanılmaktadır. Kavramsal metafor teorisinin güçlü iddiası, soyut düşüncenin ancak metafor kullanımıyla mümkün olduğu yönündedir (Goatly, 2007, s.14). Metafor anlayışının merkezinde, tipik olarak soyut bir varlık veya süreç olan bir hedef alan ile çevre algısına dayanan bir kaynak alan arasındaki eşleştirme yer almaktadır. Kavramsal metaforlar, dil, resimler ve sözlü jestler dahil olmak üzere çeşitli iletişim modlarında gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle, dilde metaforların nasıl gerçekleştiğini incelemek, kişilerin ilgili olayları nasıl anlamlandırdığını anlamaya yardımcı olmaktadır. Metafor, insan bilişinin merkezi bir bileşenidir; soyut kavramsallaştırma ve akıl yürütme için merkezi bir bilişsel süreçtir (Johnson, 2010, s.412).

Söylem süreçlerinin multidisipliner çalışması, uzun zamandır dilsel ve dilsel olmayan bilgilerin, insanların bağlam içinde dili öğrenmesini, üretimini ve anlamasını şekillendirme yollarını tanımlamayı amaçlamıştır. Farklı akademisyenler araştırmalarında (Banegas, 2017; Yang vd., 2018) bazı bilgi kaynaklarını (örneğin, düşük seviyeli dilsel) diğerlerinden (örneğin sosyo-kültürel) daha fazla vurgulasalar da çoğu insan (Bhatia, 2015; Mayr, 2008), farklı zamanlarda ve değişen güçlerde insanların anlamlı yollarla dili nasıl kullandıklarını belirleyen çok çeşitli faktörlerin olduğu konusunda hemfikirdir. Metaforik söylem artık sıradan söylem davranışının ayrılmaz bir parçası olarak görülmektedir. Bu anlamda, metaforlar, insan düşüncesinin temel bir özelliğidir ve kavramsal metaforlar, insanların söylem performanslarında önemli bir rol oynamaktadır (Gibbs, 2011, s.575). Öte yandan metafor, ana akım eleştirel söylem analizi içerisinde büyük ölçüde ihmal edilmiştir. Bununla birlikte, Charteris-Black'in (2004, s.28) belirttiği gibi, metafor tutarlı bir gerçeklik görüşü oluşturmakla ilgili olduğundan, eleştirel söylem analizinin merkezindedir. Eleştirel söylem analizi (ve özellikle eleştirel dilbilim) söylemin ideolojik ve gizemli yapılarıyla ilgilenmiştir ve metafor tam da böyle bir yapıdır. Bu anlamda, metaforlar, kişinin gerçek olarak kabul ettiği şeyi önemli ölçüde tanımladıkları sürece ideolojiktir (Chilton ve Lakoff, 1995, s.56). Metaforların, iki etki alanı vardır; kaynak ve hedef. İlki, başka bir kavramsal alanı anlamak için, metaforik ifadeler türetmek için kavramsal bir alanın kullanımı olarak algılanmaktadır. İkincisi, kaynak alan sürecinden anlaşılan kavramsal alan olarak düşünülmektedir. Hedef alanlar soyut kavramları içerirken, kaynak alanlar somut kavramları içermektedir (Kövecses, 2010, s.4).

Eleştirel bir bakış açısıyla metafor, toplumsal eylem ve ilişkilerin meşrulaştırılmasında çerçeveleme etkileri sağlayan önemli bir ideolojik çerçeveleme aracı olarak kabul edilmektedir (Koller, 2004, s.8). Gazete manşetlerinde özellikle abartılı retorik oldukça rutindir ve bütün bir kavramsal çerçeveye başvurmadan ziyade okuyucuların dikkatini çekme işlevine sahiptir. Bu anlamda "çerçeve", aynı semantik alandan gelen çeşitli ifadelerin sözcüksel ve tartışmacı yakınlaşmasında görünür hale gelen, kültüre dayalı gelenekselleştirilmiş bilginin söylemsel olarak oluşturulmuş bir konfigürasyonudur (Musolff, 2016, s.16). Metaforların bu çerçeveleme işlevi, alıcının zihnindeki belirli bir gerçekliğin temsillerini etkilediklerini ve hatta belirlediklerini ileri sürmektedir. Bununla birlikte, literatürde, metaforların bu etkisi, sanki belirli bir metaforun üretimi otomatik olarak belirli bir varlığın farklı temsillerini tetikliyormuş

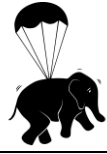
gibi, verili kabul etmektedir. Ancak, metaforik dil, insanların konulara ilişkin görüşlerini ve dolayısıyla eylemlerini potansiyel olarak etkileyebiliyorsa, insanların hangi koşullar altında bir nesnenin temsillerini inşa etme olasılığının daha yüksek olduğunu bilmek önemli olmaktadır (Krennmayr, 2014, s.67). Bilişsel dilbilimde metafor, öncelikle bir dil meselesinden ziyade bir düşünce ve eylem meselesi olarak ele alınmaktadır. Bu açıdan metafor, bir hedef çerçeve içinde anlamlandırma için bir şablon sağlamak üzere belirli bir kaynak çerçevenin seçildiği bilişsel bir çerçeve yansıtma sürecidir. Söylemdeki geleneksel metaforlar, belirli bir alanda çıkarım yapmak, karar vermek ve nihayetinde eylemde bulunmak için bir temel oluşturan metaforik düşünce tarzlarını hem yansıtmakta hem de etkilemektedir (Hart, 2017, s.280).

Sonuç olarak, metaforik kullanımın çoğu, ortak öznel deneyimlerin geleneksel olarak kavramsallaştırıldığı bilişsel mekanizmalar tarafından başlatılır (Gibbs, 2011, s.574). Kavramsal metaforlar, bir kavramsal alanın başka bir kavramsal alan açısından anlaşılması olarak algılanmaktadır (Soncu ve Ünal, 2018, s.220) İki alan arasında sistematik bir haritalama uygulayarak metaforlar ortaya çıkarılabilmektedir. Metaforlar, sadece dilde değil, düşünce ve eylemde de günlük yaşamda yaygın olan araçlar olarak tanımlanmaktadır. Çünkü hem düşünüp hem de eylemde bulunulan sıradan kavramsal sistemler bile temelde metaforiktir (Lakoff ve Johnson, 2003, s.3; Soncu ve Ünal, 2018, s.232-233).

4. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Araştırma dahilinde yüksek tiraja sahip olan ve ideolojik olarak farklı yayın politikaları olduğuna inanılan ve toplumun farklı kesimlerini genel yayın politikalarındaki, ideolojik görüşlerindeki farklılığıyla temsil ettiği düşünülen (Udeoğlu, 2015, s.347), Yeni Şafak ve Cumhuriyet gazetelerinin internet sitelerindeki dijital versiyonları örneklem olarak alınmıştır. İncelemenin zamansal aralığı, hem Şubat 2022’de Rusya ve Ukrayna arasında savaşın tekrar başlamasıyla göç meselesinin gündeme gelmesi hem de konunun güncelliğini ve güncel tarihlerde medyadaki görünürlüğünün ortaya konulmasının önemi açısından, 1 Ocak 2022 – 31 Ağustos 2022 tarihleri arasında kapsamaktadır. Bu anlamda araştırma kapsamında, göçmenlere yönelik haberler, Su ve kalabalık (Abid vd., 2017; Strom ve Alcock, 2017; Taylor, 2021), ekonomik yük ve işsizlik (Banda, 2015; Bates, 2022; Parker, 2018), dostluk ve misafirperverlik (Charteris-Black, 2006; Dervin ve Layne, 2013; Hoops, 2020), düşmanlık ve suçlu gösterme (Arcimaviciene ve Bağlama, 2018; Cap, 2018; Don ve Lee, 2014; Hatoss, 2012; Julios-Costa, 2017; Lawless, 2014), insansızlaştırma ve meta olarak gösterme (Ana, 1999; Lassen, 2018; Lueck vd., 2015), kurban (Efe, 2018; Sredanovic, 2017) temalarına uygun olarak analiz edilmiştir.

Göçmenlikle ilgili gazetelerde kullanılan metaforların söylemsel tasviri, karmaşık bir konudur ve bu nedenle uygun bir şekilde çok perspektifli bir metodoloji gerektirmektedir. Böyle bir yaklaşım, aktörün niyetleri, sosyal alanlardaki güç mücadeleleri ve gerçekliğin bu versiyonlarını etkileyen sosyal, kültürel, politik ve tarihsel bağlamlar da dahil olmak üzere medyada bu tür tasvirlerin nasıl oluştuğunun yakın bir analizini sağlamaktadır. Bu tasvirlerin

toplumsal etkileriyle bağlantılı olarak tarihsel, dilbilimsel ve semiyotik eylem boyutlarını birleştiren bir analiz, toplumsal ve politik gerilimlere yol açan dinamik söylemsel süreçlerin araştırılmasına izin vereceği ileri sürülmektedir (Bhatia, 2015, s.2). Bu anlamda, araştırma, incelenen haberleri eleştirel bir şekilde analiz edecektir. Dilsel ve semiyotik eylem açısından, var olan öznel kavramsallaştırmalar, bir bireyin/grubun dilsel ve semiyotik eylemlerinde gerçekleşmekte ve metaforik retorik yoluyla algılanabilmektedir. Hangi çerçevenin eleştirel söylem analizinin unsurlarını ödünç aldığını analiz etmek, özellikle söylemsel metaforik yapıların yaratılması ve yayılmasındaki niyeti araştıran eleştirel metafor analizi aracılığıyla yapılmaktadır (Charteris-Black, 2004, s.25). Bu anlamda araştırmada eleştirel metafor analizi yapılmaktadır.

Bu araştırma, bazı sınırlılıklara sahiptir. Araştırmada, ele alınan iki gazetenin online versiyonlarında yer alan ve metaforları güçlü şekilde temsil ettiği düşünülen 48 haber incelenmiştir. Gazete ve haber sayıları görece az olduğu için araştırma sonuçları dar kapsamlıdır. Ayrıca, sınırlandırılmış gazete haberleri üzerinden kullanılan tüm metaforları ortaya çıkarmak imkân dahilinde olmamaktadır. Ele alınan haberler üzerinden genel bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır.

Göçmenlere ilişkin haberlere ulaşmak için gazetelerin internet arşivlerinde “göçmen”, “mülteci”, “sığınmacı” anahtar kelimeleri aratılmıştır. Sınırlandırma olarak, 1 Ocak 2022 ve 31 Ağustos 2022 tarihlerindeki temalara uygun haberler incelenmiştir. Bu anlamda, belirlenen temalara uygun 48 haber analiz edilmiş ve 6 metafor başlığı oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında ele alınan 48 haberin 24 tanesi Yeni Şafak gazetesine aitken 24 tanesi Cumhuriyet Gazetesine aittir. Ayrıca, araştırma kapsamındaki temalar belirlenirken, literatürde önceki araştırmalardan faydalanılmasının yanında ele alınan haber içeriklerinden de yararlanılmış ve temaları daha net yansıtabilecek haberler araştırmaya dahil edilmiştir. Belirlenen temalar, su metaforları (Abid vd., 2017; Strom ve Alcock, 2017; Taylor, 2021), göçmenlerin ev sahibi ülkeye girişlerini, “dalga dalga”, “akın akın”, “gel git”, “sel” vb. gibi anlatımlarla, büyük kitleler halinde yapılan göçle, ilişkilendiren kelimelere yapılan bir vurguyu barındırmaktadır. Dost ve misafirperverlik metaforları (Charteris-Black, 2006; Dervin ve Layne, 2013; Hoops, 2020) ise, ev sahibi ülkelerin göçmenlere ev sahipliği yaptığını ve onları dost olarak gördüğüne işaret etmektedir. Bunun tam tersi olarak, düşman metaforları (Arcimaviciene ve Bağlama, 2018; Cap, 2018; Don ve Lee, 2014; Hatoss, 2012; Julios-Costa, 2017; Lawless, 2014), ev sahibi ülkelerin göçmenleri genellikle suçla, illegaliteyle ve onların kötü yönleriyle ilişkilendirmelerini sağlamaktadır. Bunun bir uzantısı olarak, ekonomik yük ve işsizlik metaforları (Banda, 2015; Bates, 2022; Parker, 2018), göçmenlerin ev sahibi ülkelerde maddi ve altyapısal (iş, konut gibi) bir sorun oluşturduğunu söylemektedir. İnsansızlaştırma ya da meta olarak konumlandırma metaforları (Ana, 1999; Lassen, 2018; Lueck vd., 2015) ise, medyada göçmenleri alınıp satılan, geri gönderilen, insani özelliklerinin dışında birer meta olarak konumlandırmaktadır. Son olarak kurban metaforları (Efe, 2018; Sredanovic, 2017) ise, göçmenleri göç etmek zorunda bırakılan, savaş ve göç esnasında asıl zarar gören kişiler olarak göstermektedir.

4.1. Araştırmanın Amacı ve Sorusu

Bu araştırma, medyanın göç hareketlerine ilişkin algılarını hedef kitle üzerinde nasıl gerçekleştirdiğini anlamak için göç olgusunu biz ve öteki ikiliğinin yanı sıra, bu ikiliği yaratmada kullanılan metaforlar, ev sahibi ülke medyasının kullandığı dil ve göçmenlerin medyada yansıtılışı üzerinden tartışmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda, hedef kitlede göçün ideolojik varlığını tesis etmek için kullanılan ve bir çerçeve ile bütünleşik bir anlayış gösteren metaforik yapılar değerlendirilmeye çalışılmıştır. Buradan hareketle, haberlerde kullanılan metaforik söylemler eleştirel metafor analizi bağlamında incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Göçle ilgili medyada hangi metaforik söylemler kullanılmakta ve meşrulaştırılmaktadır?
- Göçmenlerle ilgili medya raporlarında kullanılan metaforik söylemler hem göçmenleri hem de ev sahibi ülkeleri nasıl temsil etmektedir?

5. BULGULAR

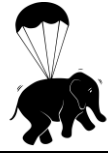
Araştırmanın bu kısmında medyada göçmenlerle ilgili söylemleri analiz etmek için 6 tema belirlenmiş ve bu temalara uygun olarak 48 haber incelenmiştir. Belirlenen bu temalar hem ilgili literatürdeki daha önceki araştırmalardan yola çıkılarak (Charteris-Black, 2006; Dervin ve Layne, 2013; Hoops, 2020; Arcimaviciene ve Bağlama, 2018; Cap, 2018; Don ve Lee, 2014; Hatoss, 2012; Julios-Costa, 2017; Lawless, 2014; Banda, 2015; Bates, 2022; Parker, 2018; Ana, 1999; Lassen, 2018; Lueck vd., 2015; Efe, 2018; Sredanovic, 2017; Abid vd., 2017; Strom ve Alcock, 2017; Taylor, 2021) hem de araştırma kapsamında ele alınan gazetelerdeki haber içeriklerinden yola çıkılarak oluşturulmuştur. Temalar ele alınan iki gazetenin ideolojik olarak haber içeriklerindeki farklılıklarını daha iyi yansıtabilecek şekilde belirlenmeye çalışılmıştır.

5.1. Afet, Su, Kalabalık Metaforu

Bu metafor kategorisi tipik olarak kaynak alanı olarak su kütesinin kullanılmasıyla temsil edilmektedir. Bu metafor kategorisi için kavramsal metafor, “mülteci göçü bir su kütesidir” olarak tanımlanabilmektedir (Abid vd., 2017, s.127). Gazetelerde yapılan haberlerin hedef kitle tarafından kolaylıkla anlamlandırılabilmesi için mecazi ve stereotipi çerçeveleme metaforlarının kullanıldığı görülmektedir. Metaforlar tematik haberlerin yapılarına göre farklı şekillerde kullanılmaktadır (Taylor, 2021, s.473). Bu araştırma kapsamında incelenen internet haber sitelerinin göçmen haberlerinde kullandığı başlıklarda “Avrupa’da yeni bir göç dalgası³”, “Ukrayna’dan Rostov’a mülteci akını devam ediyor⁴”, “Avrupa, Ukrayna’dan büyük bir göç

³<https://www.yenisafak.com/dunya/avrupada-yeni-bir-goc-dalgasi-saldirilardan-kacan-4-binden-fazla-ukraynali-moldovaya-sigindi-3756721>

⁴<https://www.yenisafak.com/dunya/ukraynadan-rostova-multeci-akini-devam-ediyor-3755707>

*dalgasına hazırlanıyor*⁵” dalga ve akın kelimeleri kullanılarak sıvı veya su metaforu ön plana çıkartılmaktadır.

İlk bakışta, kalabalığı ve niceliği belirten kelimeler bol miktarda bulunmaktadır: sayı, bin, binlerce, milyon, milyonlarca vb. zaman zaman ülkeye giren Suriyeli sığınmacı sayısını artırmak için bu tür sayısal tanımlar yaklaşık gibi zarflar ve sel gibi metaforlarla, özellikle de sığınmacı anahtar kelimesi ile yoğunlaştırılmaktadır (Efe, 2018, s.7). “Afet” metaforlarının bir diğer özelliği de göçü bir su akışı olarak kavramsallaştırarak, göç oranındaki artışı tanımlamak için sıklıkla kullanılmalarıdır. Göçün daha az olduğu bir durumla, burada daha fazla olduğu bir durum arasındaki retorik karşıtlık, sorunun ortaya çıkan doğasını ve göçün zaman içinde dalgalanmaya meyilli bir süreç olduğunu vurgulamaktadır (Charteris-Black, 2006, s.571). Su metaforlarında bunların yanında, kavramsal olarak, yüksek ve düşük gelgitler doğal bir süreç hakkındaki bilgimizin bir parçasını oluşturduğundan, geri dönüş gibi oldukça tartışmalı politikaları meşru olarak temsil etmede politik olarak ikna edici olmaktadır. Bu çift yönlülük fikri, benzersiz bir ileri yönü ima eden akarsu ve sel gibi metaforlarda ortaya çıkmaz (akarsular tersine gitmez ve bir kez bir sel azaldığında, tanım gereği artık bir sel değildir). “Gelgit” metaforu açıkça geri dönüş kavramını çağrıştırmaktadır (Charteris-Black, 2006, s.571). Bunlara örnek olarak, “Gönüllü geri dönüş böyle olacak: Konut ve iş imkânı⁶”, “Geri Gönderme Merkezleri kapılarını Yeni Şafak'a açtı: En hassas görev⁷”, “SODEV'den 'Suriyelilere Bakış' araştırması: 'Ülkelerine geri dönmeliler' diyen AKP'lilerin oranı yüzde 42.6⁸”, “Yunanistan'ın göçmenleri geri itme sayısı bir yılda yüzde 97 arttı⁹”, “İzmir açıklarında geri itilen 77 düzensiz göçmen kurtarıldı¹⁰”, “İçişleri Bakanlığı, ülkesine gönderilen Afgan göçmen sayısını açıkladı¹¹”, haberleri verilebilmektedir. Bu örneklerde de görüldüğü gibi göçmenler gelgit metaforuna uygun olarak geri gönderilme söylemleri üzerinden tanımlanmaktadır.

İncelenen haber başlıklarının sıvı ve doğal afet metaforlarının temelinde yer alan dalga ve akın kavramlarıyla ilişkilendirilmesi çok sayıda göçmeni tanımlamak için kullanılmaktadır (Salahshour, 2016, s.77). Göçmenleri temsil etmede su metaforlarının kullanılmasında mültecilerin deniz veya sınırları aşarak hareket etmesi de etkili olmaktadır (El Refaie, 2001, s.361). Bu metaforlar aracılığıyla mültecilerin iddia edilen sayıdan fazla olmasına ve dolayısıyla olgunun olumsuzlanmasına yol açmaktadır (Gabrielatos ve Baker, 2008, s.31). Böylelikle kendi ülkelerinde yaşam hakkı bulamayan göçmenler oluşturulan haberler aracılığıyla göç ettiği ülkelerdeki yerel halk tarafından negatif anlamlara maruz bırakılmaktadır.

⁵<https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/rusyanin-ukraynaya-ismali-avrupa-ukraynadan-buyuk-bir-goc-dalgasina-hazirlaniyor-1910895>

⁶<https://www.yenisafak.com/gundem/gonullu-geri-donus-boyle-olacak-konut-ve-is-imbani-3818250>

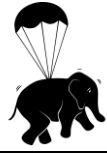
⁷<https://www.yenisafak.com/gundem/geri-gonderme-merkezleri-kapilarini-yeni-safaka-acti-en-hassas-gorev-3819122>

⁸<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/sodevden-suriyelilere-bakis-arastirmasi-ulkelerine-geri-donmeliler-diyen-akplilerin-orani-yuzde-426-1905421>

⁹<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/yunanistanin-gocmenleri-geri-itme-sayisi-bir-yilda-yuzde-97-artti-1905760>

¹⁰<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/izmir-aciklarinda-geri-itilen-77-duzensiz-gocmen-kurtarildi-1944778>

¹¹<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/icisleri-bakanligi-ulkesine-gonderilen-afgan-gocmen-sayisini-acikladi-1944904>

Wodak'a (2001, s.75) göre, bir eylem, bir şey veya bir kişi (kişiler grubu) X olarak adlandırılıyorsa/belirtiliyorsa, eylem, şey veya kişi (kişiler grubu) X'in (gerçek) anlamında bulunan nitelikleri/özellikleri/özelliği taşır veya taşımaktadır. Ancak bu metaforların hedef kitlede panik yaratan duygulara yol açmasındaki bir diğer etken suya atfedilen niteliklerin bireyle ilişkilendirilmesidir (Pugh, 2004, s.4). Çünkü suyun şekil, renk eksikliği ve bir damlanın diğerinden ayırt edilememesi göçmenlerin metaforik olarak insanlık dışı varlıklar olarak anlamlandırılmasına neden olmaktadır (Petersson ve Kainz, 2017, s.53). Böylelikle göçmenlerin su metaforlarıyla insanlık dışı bir yapıya büründürülmesi ev sahibi ülkelerdeki bireylerin zihinlerinde göçmenlere olumsuz bir anlam yüklemektedir.

5.2. Ekonomik Yük, İşsizlik Metaforu

Bu metafor kategorisi, çok sayıda Suriyeli mültecinin mevcudiyeti nedeniyle ev sahibi ülkelerin sıkıntılı durumunu temsil etmektedir. Bu metaforlar, ev sahibi ülkelerin içinde bulunduğu vahim durumla ilgili farkındalığı artırmaya yardımcı olarak, uluslararası toplumun Suriyeli mültecilerin ev sahibi ülkelerin çeşitli altyapıları üzerindeki yükünü hafifletme ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca, bu metafor kategorisi, mülteci akınını, ev sahibi ülkelerin göçmen sorunundan önce de var olan sorunlarını veya eksikliklerini göçmenler üzerinden meşrulaştırarak, göçmenlerin sorumlu tutulmasına/işaret edilmesine vesile olmaktadır. Bu olgu, artan işsizlik, konut kıtlığı, artan fiyatlar gibi konularda yüksek maliyetli artış ve fazladan bir ekonomik ve toplumsal yük getirdiğini vurgulamaktadır (Abid vd., 2017, s.127). Gabrielatos ve Baker'a (2008, s.63) göre, ekonomik yük türü metaforlar gazeteciler tarafından mültecileri veya ülkeye yeni gelenleri olumsuz bir şekilde ifade etmeyi ya da mali bir tehdit olarak göstermeyi amaçlamaktadır. Gazetelerdeki örneklerle bakıldığında, “Polonya’da mülteci krizi kapıda: Ne iş ne de ev bulunuyor¹²”, “AB Ukraynalı mültecilerin yükünü tüm üye ülkelere paylaştırmaya hazırlanıyor¹³”, “Göçmenlere Avrupa’da iş fırsatı sunan ofiste başvuru yoğunluğu¹⁴”, “Sığınmacılarla birlikte kızamık, HIV, sıtma ve tüberküloz sayısında artış yaşanıyor¹⁵” gibi göçmenlerin hem sayısal hem de ekonomik olarak birer yük olduğu haberlerde görülmektedir.

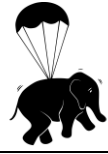
Göçle ilgili tartışmalarda sıklıkla olduğu gibi, “yük” ve “finans” ile ilgili konular mevcuttur. Bu işsizlik konusu üzerinde de kendini göstermektedir. Sınırlı sayıda iş ve sınırlı miktarda para olduğu ve dolayısıyla göçmenlerin sayısındaki artışın, bu kaynaklara olan talebi fazlaştıracığı düşüncesi hâkim olmaktadır. Bu durum, göçmen olmayanlar için daha az para, daha az iş ve kamu hizmetlerinde daha fazla baskı anlamı üretmektedir. Stratejik olarak üretilen bu anlam, iş ve ücret konusunda yaşanacak olumsuzluklar için yurttaşların göçmenleri sorumlu tutmasına aracılık etmektedir. Bu hususta yurttaşlar, kendi hareket alanlarını genişleten ve göçmenlerin hareket alanını kısıtlayan bir düşünceyi destekleme maksadı güdebilmektedirler (Bates, 2022,

¹²<https://www.yenisafak.com/dunya/polonyada-multeci-krizi-kapida-ne-is-ne-de-ev-bulunuyor-3831441>

¹³<https://www.yenisafak.com/dunya/ab-ukraynali-multecilerin-yukunu-tum-uye-ulkelere-paylastirmaya-hazirlaniyor-3772077>

¹⁴<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/gocmenlere-avrupada-is-firsati-sunan-ofiste-basvuru-yogunlugu-1939223>

¹⁵<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/siginmacilarla-birlikte-kizamik-hiv-sitma-ve-tuberkuloz-sayisinda-artis-yasaniyor-1933752>

s.7). *Almanya'da işsiz sayısı Ukraynalı mülteciler nedeniyle arttı¹⁶*, *“Lübnan: Mülteciler yüzünden büyük zarara uğradık¹⁷”*, *“İdlib'deki 3 milyon 600 bin mülteciye sağlanan elektriğin yükü yurttaşın sırtında¹⁸”* gibi haberlerle aynı zamanda, ırkçı görüşlerin doğrudan ifade edilmediği, bunun yerine başkalarına aktarıldığı ve görünüşte pasif ve tarafsız kalan retorik yoluyla aklandığı bir makul inkâr edilebilirlik biçimini temsil etmektedir (Şengül, 2021, s.3).

Sonuç olarak, Gabrielatos ve Baker'a (2008, s.31) göre, duygusal olarak yüklü metaforlar, tipik olarak mültecilerin göçmenler üzerindeki yükü (ekonomik ve sosyal ikilemler dahil) vurgulayarak tamamlanmaktadır. Bu sayede metaforlar mültecilerin neden olduğu ekonomik ve sosyal sorunlarla tamamlanmaktadır.

5.3. Misafirperverlik, Kapı Açma Metaforu

Bu metafor kategorisi, mültecilerin ev sahibi ülkelere girişini temsil etmektedir. Bu metafor biçimi, ev sahibi ülkeler tarafından benimsenen açık kapı politikasını yineleyen raporlarda sıklıkla kullanılmaktadır. Bu, ev sahibi ülkelerin, mültecilerin girmek için kullanabileceği bir giriş noktası olan binalara benzetildiği fikrini temsil etmektedir (Abid vd., 2017, s.127). Örneğin, *“Mülteci dramı: Botta doğum yapan anne ve bebeğine Türkiye sahip çıktı¹⁹”*, *“ABD'den Türkiye'ye Suriye ve Ukrayna teşekkürü²⁰”*, *Mülteci kampındaki yetim kızın yemek hayali gerçek oldu²¹”*, *“Ukraynalı mülteciler ve Rus sürgünlerin güvenli limanı: Türkiye²²”*

Konukseverlik genellikle, tarihi aşan ve tüm uygarlıklarda var olan koşulsuz bir “evrensel” kavram olarak sunulmaktadır. Özellikle hareketlilik ve göç ile ilgili olarak, insanlığın temel bir yasası gibi görünmektedir. Konukseverlik her zaman kişisel ya da kurumsal ya da her ikisi olmuştur. Aynı zamanda her zaman benliğin ve ötekinin korunmasını temsil etmiştir; misafirperverlik genellikle sözleşmeye bağlıdır, ritüelleştirilebilmekte ve kodlanabilmektedir (Derrida ve Dufourmantelle, 2008, s.141).

Gazetelerde kullanılan su veya düşman metaforlarında olduğu gibi göçmenler sadece insanlıktan çıkarılan söylemlerle ilişkilendirilmemektedir (Taylor, 2021, s.473). Çünkü göçmenlerin ev sahibi toplumlarının içine dahil edildiği, hoş karşılandığı ve davet edildiği metafor olan misafir (dost) metaforu da kullanılmaktadır (Jenkins, 2012, s.583). Bu söylemi oluşturabilmek için araştırma kapsamında incelenen gazeteler *“Suriyeli kardeşlerimize sahip çıkacağız²³”*, *“Suriyeli kardeşlerimizi yolcu edeceğiz²⁴”*, *“700 binin üzerinde Suriyeli*

¹⁶<https://www.yenisafak.com/dunya/almanya-issiz-sayisi-ukraynali-multeciler-nedeniyle-artti-3836977>

¹⁷<https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/lubnan-multeciler-yuzunden-buyuk-zarara-ugradik-1931470>

¹⁸<https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/idlibdeki-3-milyon-600-bin-multeciyeye-saglanan-elektrigin-yuku-yurttasin-sirtinda-1959970>

¹⁹<https://www.yenisafak.com/foto-galeri/gundem/multeci-drami-botta-dogum-yapan-anne-ve-bebegine-turkiye-sahip-cikti-2066358?page=1>

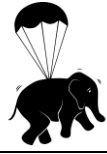
²⁰<https://www.yenisafak.com/dunya/abdden-turkiye-ve-suriye-ve-ukrayna-tesekkuru-3819107>

²¹<https://www.yenisafak.com/foto-galeri/dunya/multeci-kampındaki-yetim-kizin-yemek-hayali-gercek-oldu-2063011?page=1>

²²<https://www.yenisafak.com/dunya/ukraynali-multeciler-ve-rus-surgunlerin-guvenli-limani-turkiye-3771076>

²³<https://www.yenisafak.com/gundem/cumhurbaskani-erdogan-suriyeli-kardeslerimize-sahip-cikacagiz-3818912>

²⁴<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/kemal-kilicdaroglu-suriyeli-kardeslerimizi-yolcu-edecemiz-1900707>

*kardeşimiz bu ülkede doğdu*²⁵” gibi haber başlıkları kullanılmaktadır. Özellikle bu başlıklarda kullanılan kardeşlik, dostluk ve misafir gibi metaforlar bu söylemin temelini oluşturmaktadır.

Ev sahibi konumunda olanların konuğunu özellikle yasanın gücü ve devletin meraklı gözleri dâhil olmak üzere dış güçlerden koruyabilecek, özel ve kamu alanı arasındaki sınırı silmeye her zaman istekli konumda olmaktadır (Candea, 2012, s.38). Bu yüzden oluşturulan misafir metaforunun temelinde hoşgörü veya kabullenme olsa da göçmenlerin ev sahibinin koyduğu kurallara uymasına yönelik bir metin altı bir mesaj da bulunmaktadır (Gullestad, 2002, s.49). Çünkü ev sahibi toplumlarında misafir konumunda olan göçmenlerin kendilerine ait olmayan kaynakları orantısız bir şekilde kullanması gerilimi ve şüphe duygusunu ortaya çıkarmaktadır (Malkki, 1995, s.496). Böylelikle göçmen veya mülteciler üzerinden oluşturulan dostluk veya misafirlik metaforu söyleminin ev sahibi konumunda olanların kurallarına uyulması dahilinde gerçekleşmektedir.

5.4. İnsansızlaştırma, Meta Olarak Görme Metaforu

Bu metaforların kullanımı, göçün insanlarla, onların yaşamlarıyla ve kaderleriyle ilgili olmadığı, daha çok ülkeler veya hükümetler arasındaki metalaştırılmış ilişkilerin mübadelesine dayalı bir süreç olduğu şeklindeki efsanevi anlatıya dayanan toplumsal gerçekliğin yaratılmasına büyük ölçüde katkıda bulunmaktadır (Arcimaviciene ve Bağlama, 2018, s.6). “Ege Denizi'nde Türk kara sularına itilen iki adet mülteci botundaki düzensiz göçmenler Sahil Güvenlik tarafından kurtarıldı²⁶”, “Suriyeli genç öfke kusan ırkçı kalabalığa karşı kendini böyle savundu: Ben bir insanım²⁷”, “İngilizlerden insanlık dışı uygulama: Mültecilere elektronik kelepçe takacaklar²⁸”, “Avrupa Ukrayna mülteci krizinde çaresiz: İnsan ticareti tehdidi artıyor²⁹”, “Göçmenler AB ülkelerine eşit olarak dağıtılmalı³⁰”, “İngiliz hükümeti göçmenlere GPS takip cihazı takacak³¹”. Genel olarak insanlıktan çıkarma ve özel olarak göçle ilgili bir diğer önemli duygu, iğrenme veya kirlenme korkusudur. Göçmenler sıklıkla potansiyel kirleticiler olarak gösterilmekte ve bireyleri insan dışı olarak tanımlamak çoğu zaman bu kirliliğin bulaşma tehdidinde yol açmaktadır (Haslam, 2006, s.255).

Özetlemek gerekirse, insanlıktan çıkarma miti, kullanımının iki yönlü ideolojik işlevi olan, gelenekselleştirilmiş nesnelere ve metalar metaforları aracılığıyla yeniden üretilir: Bu metaforlar, insani niteliklerden yoksun bırakılan ve bir insan olarak tanımlanan öteki'ye yönelik her türlü (olumlu) duyguyu bastırmakta ve onu sayılabilen, taşınabilen, dağıtılabilen, ticareti yapılabilen, değiş tokuş edilebilen vb. metalaştırılmış nesne haline getirmektedir. Bu nedenle, insansızlaştırmanın, sosyal bir grup olarak göçmenlere yönelik ahlaki duruşu manipüle etmek

²⁵<https://www.cumhuriyet.com.tr/siyaset/suleyman-soylu-700-bin-uzerinde-suriyeli-kardesimiz-bu-ulkede-dogdu-1956576>

²⁶<https://www.yenisafak.com/gundem/ege-denizinde-turk-kara-sularina-itilen-iki-adet-multeci-botundaki-duzensiz-gocmenler-sahil-guvenlik-tarafindan-kurtarildi-3841011>

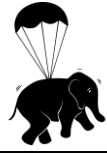
²⁷<https://www.yenisafak.com/video-galeri/gundem/suriyeli-genc-ofke-kusan-irkci-kalabaliga-karsi-kendini-boyle-savundu-ben-bir-insanim-2236879>

²⁸<https://www.yenisafak.com/dunya/ingilizlerden-insanlik-disi-uygulama-multecilere-elektronik-kelepce-takacaklar-3835564>

²⁹<https://www.yenisafak.com/dunya/avrupa-ukrayna-multeci-krizinde-caresiz-insan-ticareti-tehdidi-artiyor-3772316>

³⁰<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/mustafa-sarigul-buradaki-gocmenler-ab-ulkelerine-esit-olarak-dagitilmali-1933356>

³¹<https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/ingiliz-hukumeti-gocmenlere-gps-takip-cihazı-takacak-1949727>

adına duyguları bastırarak ve insanları nesneleştirerek siyasi kararları meşrulaştırmaya yönelik örtük bir ideolojik girişim olduğu ileri sürülebilmektedir. Bu durumda, mevcut göç politikası, göçmenlerin, mültecilerin ülkeler ve onları temsil eden hükümetler arasında bir ticaret nesnesi haline geldiği ticari terimlerle temsil edilmektedir. 00haklarına sahip olamayacakları, bu nedenle bu “nesnelere” nasıl faydalı bir şekilde “yerleştirileceğine” karar verenin ülkeler ve hükümetler olduğudur. Bu tür bir mit, gücünün söyleminin bir meşruiyet ve ahlaki doğruluk kaynağı olarak görüldüğü toplum içindeki güç ilişkilerinin düzenlenmesine yardımcı olmaktadır (Arcimaviciene ve Bağlama, 2018, s.8).

5.5. Düşman, Suçlu, Tehdit, İlegalite Metaforu

İdeolojik söylemin genellikle genel bir olumlu kendini sunma (övünme) ve olumsuz başkasını sunma (derogasyon) genel stratejisi tarafından organize edilmektedir. Bu strateji, genel olarak kendinin iyi yanlarının vurgulandığı, ötekinin kötü yanlarının vurgulandığı bir yapı içermektedir. (van Dijk, 2006, s.126). Düşman metaforunda da göçmenlerin olumsuz özelliklerini ön plana çıkaracak söylemsel stratejiler görünür olmaktadır.

Murray (2003, s.448), istenmeyen yeni gelenin sadece statükoyu bozan bir davetsiz misafir olarak değil, aynı zamanda mecazi olarak mevcut ahlaki düzeni kirleten, kirleten ve yağmalayan biri olarak görüldüğünü savunmaktadır. Dolayısıyla göçmenleri yabancı olarak tanımlamak yeterli değildir; söylem, aşağıda gösterildiği gibi göçmenlerin terörist, silahlı, gangster ve dolandırıcı olarak olumsuz bir şekilde yapılandırıldığı şekilde yapılandırılmıştır. Gazetelerde ki örnekler bakıldığında, “İçişleri Bakanlığı: Bin 141 düzensiz göçmen yakalandı: Uygulamada 6 ruhsatsız av tüfeği, 2 ruhsatsız tabanca, 2 kurusıkı tabanca, 18 mermi, 2 kesici-delici alet, 1 kilo 255 gram esrar, 23 gram eroin, 10 gram metamfetamin, 188 kök kenevir ve 1037 paket kaçak sigara ele geçirildi³²”, “Yasadışı yollarla Türkiye’ye giren göçmenler kadınları taciz ediyor. Topluma entegre olmayan göçmenler ülkede güvenlik zafiyeti hissi oluşturuyor³³”, “Tecavüzden yargılanan Afgan göçmen: Ülkemde genç erkeklerle seks yapmak normal³⁴”, “Afganistan’dan Türkiye’ye gelmişti: ‘Tecavüzcü’ iddiasının odağında³⁵” göçmenlerin olumsuz özelliklerini gösteren söylemler görülmektedir.

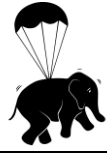
Mültecilerin mağdur olarak temsilinin aksine, medyada, mültecilerin oluşturduğu ulusal güvenliğe yönelik tehdidin propagandası da yapılmaktadır. Bu söylem, mültecilerin terörist, şüpheli, cinsel saldırı, katil, cihatçı gibi kodlanmasına yol açmaktadır (Bhatia ve Jenks, 2018, s.226). Mültecilerle ilişkilendirilen en göze çarpan değerler arasında bencillik (ülkesini bencilce geride bırakanlar), korkaklık (kaçmayı seçenler), kaos ve kanunsuzluk ve nihayetinde terör ve korku yer almaktadır (Birkaç haftada bir, bir şeyin patladığı yer) (Cap, 2018, s.91).

³²<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/icisleri-bakanligi-bin-141-duzensiz-gocmen-yakalandi-1960065>

³³<https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/tecavuzden-yargilanan-afgan-gocmen-ulkemde-genc-erkeklerle-seks-yapmak-normal-1957904>

³⁴<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/kacak-gocmenler-tartismasi-siddetleniyor-taciz-goruntuleri-tepki-cekiliyor-1925959>

³⁵<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/afganistandan-turkiyeye-gelmisti-tecavuzcu-iddiasinin-odaginda-1910181>

Mültecilerin yasa dışı kişiler olarak temsil edilmesi, onlara suç niteliği kazandırılmasına katkıda bulunmakta ve bu da onları “dışarıda tutmanın” nedenini sağlamaktadır. Suçlulaştırma, göçmenlik yasalarını çiğnemenin cezasıyla ilgili olarak, "aleyhte işlem yapmak", "alıkoymak", "sınır dışı etmek", "tutuklamak" ve "geri gönderilmek" gibi kelimelerin seçimine yansımaktadır. “*Kurala uymayan gönderilsin: Biz de huzursuz ve rahatsızız*³⁶”, “*İstanbul'da kaçak göçmen operasyonu: 244 kişi yakalandı*³⁷”, “*Sultangazi'de şüpheli kamyonet durduruldu: 32 kaçak göçmen yakalandı*³⁸”, “*İstanbul'da kadınların videolarını gizlice çeken sapık yakalandı*³⁹”, “*Kadınların gizlice videosu çeken şüpheli sınır dışı edildi*⁴⁰”. Burada iki şey olmaktadır. İlk olarak, sığınmacıları ve mültecileri "yasadışı" olarak tanımlayarak, kendimizi savunma ihtiyacımızı açıklayan daha tehditkâr ve sorunlu yasadışı göçmen kategorisiyle birleştirilmektedir. İkincisi, mültecileri ve sığınmacıları tehdit olarak güvenlik altına almak, onları ülke dışında tutma ve eve gönderme eylemini meşrulaştırmak için kullanılan bir strateji olmaktadır (Don ve Lee, 2014, s.702).

Göçmen veya mültecilere yönelik söylemsel temsiller su metaforunda olduğu gibi bireyleri sadece insanlıktan çıkarmamaktadır. Ayrıca onları birer tehdit unsuru olarak da sunmaktadır (Kelley ve McAllister, 1984, s.387). Bu durumun oluşmasında gazetelerdeki “*Esenyurt'ta mahalleli ile Suriyeli grup arasında kavga: 7 kişi gözaltına alındı*⁴¹”, “*Taksim'de korkunç cinayet: Kavgada kalbinden bıçaklanarak öldürüldü*⁴²”, “*Yabancı uyruklu sandıkları Türk genci bıçakladılar*⁴³”, gibi haber başlıkları etkili olmaktadır. Çünkü haber başlıklarına bakıldığında şiddet, taciz, rehin ve kavga gibi olumsuzluk barındıran söylemler kullanılmaktadır (Baider ve Kopytowska, 2017, s.208). Böylelikle göçmenlerin söylemsel temsilleri hedef kitlede olumsuzlukla ilişkilendirilmektedir. Bu durumda göçmenler ev sahibi toplumların üyelerine birer tehdit unsuru olarak sunulmaktadır.

Göçmenlerin birer tehdit olarak görülmesinde ev sahibi toplumların kendi vatanlarını ulusal ev olarak görmesi etkili olmaktadır. Çünkü yaratılan söylemle birlikte ülke korunması gereken bir cephe veya bariyer olarak sunulmaktadır (Burke, 2002: 61). Bu yüzden göçmenler tehditkâr yapılar olarak ulusun dışına inşa edilen bir söylemi de barındırmaktadır (Martin ve Fozdar, 2022: 59). Böylelikle bu söylemin yaratılabilmesi içinde gazeteler göçmenlere yönelik olumsuzlukları ve saldırı haberlerini daha çok vererek toplumda savunma ve farkındalık mekanizmalarını arttırmaktadır.

³⁶<https://www.yenisafak.com/infografik/kurala-uymayan-gonderilsin-biz-de-huzursuz-ve-rahatsiziz-17540>

³⁷<https://www.yenisafak.com/gundem/istanbulda-kaçak-gocmen-operasyonu-244-kisi-yakalandi-3806508>

³⁸<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/video-sultangazide-supheli-kamyonet-durduruldu-32-kaçak-gocmen-yakalandi-1962940>

³⁹<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/istanbulda-kadinlarin-videolarini-gizlice-cekken-sapik-yakalandi-1925845>

⁴⁰<https://www.cumhuriyet.com.tr/video/kadinlarin-gizlice-videosu-cekken-supheli-sinir-disi-edildi-1920175>

⁴¹<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/esenyurta-mahalleli-ile-suriyeli-grup-arasinda-kavga-7-kisi-gozaltina-alindi-1898931>

⁴²<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/taksimde-korkunc-cinayet-kavgada-kalbinden-bicaklanarak-olduruldu-1947453>

⁴³<https://www.yenisafak.com/foto-galeri/gundem/yabanci-uyruklu-sandiklari-turk-genci-bicakladilar-2065675?page=1>

5.6. Kurban Metaforu

Medyada mültecilerin söylemsel tasvirleri genellikle okuyuculara siyasi haber haberciliğinin sempatik tüketicileri olma fırsatları sunan kurban anlatılarına dayanmaktadır. Mültecilerin potansiyel tehditte travma mağdurlarına bu şekilde yeniden bağlamlaştırılması, çeşitli söylemsel stratejilerden ve retorik araçlardan yararlanmaktadır. Yani, kötü durumun söylemsel tasvirleri, genel olarak, göçün sadece zorunlu olmadığı, aynı zamanda yeniden yerleşme ihtiyacının nedenlerinin travma, ölüm, kargaşa ve parçalanmış hayallere dayandığı anlatısına dayanmaktadır. Bu sayede bir dizi duygusal paralellik aracılığıyla mülteciler potansiyel olarak tehlikeli olmaktan ziyade kurban olarak gösterilmektedir (Bhatia ve Jenks, 2018, s.226).

Kurban anlatısı, ölüm ve ayaklanma gibi ek söylemsel araçlarla güçlendirilmektedir. Örneğin “savaş”, “mermi”, “ölüm tehditleri”, “infazlar”, “keskin nişancı ateşi”, “bombalar” tehdidi altındaki mültecilerin ölümlülüğünü, “evlerini, uzuvlarını, sevdiklerini, hayallerini” kaybettiklerini vurgulamaktadır (Bhatia ve Jenks, 2018, s.227). “Göçmenlerin yaşadığı korku ve çaresizlik YİMER hattına yansıdı: Yunanlılar bizi attı botlarımız batıyor⁴⁴”, “Yunanistan'ın ölüme ittiği 136 göçmen İzmir açıklarında kurtarıldı⁴⁵”, “Yunanistan'ın göçmen zulmü: Elleri kelepçeli olarak denize atılan üç göçmen öldü⁴⁶”, “Suriye'deki mülteci kamplarında dram: Bir de yangın vurdu⁴⁷”, “Ukrayna'daki insani dram derinleşiyor: 5 haftada 4 milyon mülteci⁴⁸”, “Göçmenlerin dramı⁴⁹”, “Meriç'te insanlık dramı: Nehrin ortasında doğum yaptı⁵⁰”.

Bu yolla, Steimel'in (2010, s.227) tekrarladığı gibi, bireysel mültecilerin insanlaştırıldığı ve üzücü mağduriyet hikayeleri aracılığıyla sempatik hale getirildiği anlatılarını çoğaltan bu tür medya söylemi, onları duyulması gereken kurbanlar olarak yansıtmakta ve onlara kendi gerçeklik versiyonlarını paylaşma fırsatı vererek onları güçlendirmektedir.

6. TARTIŞMA ve SONUÇ

Kavramsal metafor teorisinden yola çıkılarak gerçekleştirilen bu araştırmada, incelenen gazete ve haberler özelinden yola çıkılarak elde edilen sonuçlar, göçmenlere ev sahipliği yapan ülkelerin medyalarında göçmen haberleriyle ilgili çok sayıda ve farklı biçimlerde metafor kullandığını göstermektedir. Medyada, mültecileri tanımlamak için ele alınan ilk metafor su metaforlarıdır. Bu metafor kategorisi, mültecilerin, çok kalabalık gruplarla ve çok fazla sayıyla ülkeye giriş yaptığını vurgulamak için, “sel”, “akın” gibi kelimelerle ilişkilendirmektedir. Çalışmanın bu sonucuna benzer olarak, Abid vd., (2017), su metaforlarıyla ilgili çalışmasına bakıldığında, araştırmanın genel sonuçlarının, ev sahibi ve ev sahibi olmayan ülkeler tarafından

⁴⁴<https://www.yenisafak.com/gundem/gocmenlerin-yasadigi-korku-ve-caresizlik-yimer-hattina-yansidi-yunanlilar-bizi-atti-botlarımız-batiyor-3854079>

⁴⁵<https://www.yenisafak.com/gundem/yunanistanin-olum-ittigi-136-gocmen-izmir-aciklarinda-kurtarildi-3842304>

⁴⁶<https://www.yenisafak.com/gundem/yunanistanin-gocmen-zulmu-elleri-kelepçeli-olarak-denize-atilan-uc-gocmen-oldu-3842287>

⁴⁷<https://www.yenisafak.com/dunya/suriyedeki-multeci-kamplarinda-dram-bir-de-yanigin-vurdu-3840948>

⁴⁸<https://www.yenisafak.com/dunya/ukraynadaki-insani-dram-derinlesiyor-5-haftada-4-milyon-multeci-3772506>

⁴⁹<https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/gocmenlerin-drami-1917575>

⁵⁰<https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/mericte-insanlik-drami-nehrin-ortasinda-dogum-yapti-1964984>

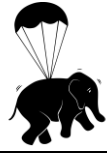

kullanılan metaforlar arasındaki istatistiksel farklılıkların, ev sahibi ülkelerin “akın” ve “giriş” metaforlarını, ev sahibi olmayan ülkelere göre önemli ölçüde daha fazla kullandığını ortaya çıkarmaktadır. Bunun yanında, bunu yaparken söz konusu fenomeni tanımlamak için ev sahibi ülkelerin medyasında “sel”, “akarsu”, “kabarma”, “dökülme”, “damlama” gibi benzetmeler tercih edilmektedir.

Gazetelerdeki ilgili haberlere bakıldığında, göçmenler, özne olmaktan ziyade birer meta olarak, bir anlaşmanın parçası, alınıp satılabilen ve insani özelliklerinden ziyade bir değiş tokuş eşyası ya da sadece sayısal özellikleriyle ön plana çıkarılan metalar olarak konumlandırılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, göçmenler ülkeler arasında anlaşma yoluyla içlerinden belirli miktardaki kişilerin yerlerinin değiştirildiği insan dışı bir nesne olarak konumlandırılabilir. Bu çalışma özelinde, “itme”, “gönderme”, “ticaret”, “dağıtım” gibi kelimelerle göçmenler üzerinden nesneleştirme yapılmaktadır. Bunların yanında, Taylor (2021), çalışmasında, nesne metaforlarının daha çok “taşıma”, “ulaştırma”, “sökme”, gibi kelimelerle yapıldığını ya da “parti”, “paket” gibi göçmenlerin gruplaştırılarak nesneleştirilmesini içeren benzetmelerle nesneleştirmenin yapıldığını söylemektedir. Yine Taylor’a (2021) göre, “kargo”, “talep”, “arz”, “ticaret” gibi benzetmeler ve hayvanlara özgü, “parazit” ve “haşere” gibi kelimeler ev sahibi ülke medyalarının göçmenleri nesneleştirme stratejileri olarak görülmektedir.

Bunların yanında, bu konumlandırma onları aslında istenmeyen, ev sahibi ülkelerin istemediği bazılarının zorunluluktan kabul ettiği bazı ülkelerin ise kabul dahi etmediği birer yük olarak gösterilmesine hizmet etmektedir. Bu durumda, göçmenler, ev sahibi ülkede hem ekonomik hem de sayısal yük yaratarak, o ülkenin maddi ve altyapısal kaynaklarının gereğinden fazla harcanmasına yol açabilmekte ve o ülkede ev sahibi insanlar için işsizlik ya da konut sorunu yaratıyormuş gibi gösterilebilmektedir. Çalışmada, yük metaforu, “iş”, “ev”, “yük” ve “sağlık” üzerinden tartışılmaktadır. Bunun yanında, alana bakıldığında da benzer şekilde, “iş gücü”, “maaş” (Banda, 2015), “yük”, “ekonomi”, “finans” (Bates, 2022), “yeme, içme ve yatma”, “ülkenin kaynaklarıyla bedava yaşama” (Parker, 2018) gibi söylemler üzerinden de ev sahibi ülke medyalarında görünür olmaktadır.

Göçmenleri sorun olarak gören haber söylemlerinin yanında, onları, dost, kardeş, misafir olarak yansıtan söylemler de mevcuttur. Bu söylemler aracılığıyla ev sahibi olan ülkelerdeki toplumlarda göçmenlere de yer açılmaya çalışılmaktadır. Bu durum göçmenlerin kurban olduğu söylemlerine vurgu yapılarak gerçekleştirilmektedir. Göçmenlerin savaşlarla, ölümlerle karşı karşıya olduğu vurgulanarak onlara yardım etmenin insani bir durum olduğu anlatılmaktadır. Kurban metaforu bu çalışma özelindeki haberlerde, “korku”, “çaresizlik”, “ölüme itilme”, “zulüm”, “dram” gibi kelimelerle görünür olmaktadır. Alandaki çalışmalara bakıldığında ise, Efe (2018), çalışmasında, bu metaforun, genellikle “masum çocuklar”, üzerinde yapıldığını ve bu yapılırken özellikle mülteci çocukların masumluğuna vurgu yapıldığını söylemektedir. Bunlar, “savaştan kaçan çocuklar”, “ölü çocuklar”, “masum çocuklar”, “talihsiz çocuklar”, “mağdur çocuklar” gibi söylemler üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Son olarak biz ve öteki ikiliği yaratma noktasında, göçmenlerin bu kurban, dost, kardeş, yardıma muhtaç kişiler konumlandırılmasının karşılığı olarak medyada onları suçlu, tacizci, tecavüzcü, terörist olarak gösteren söylemler de mevcuttur. Bu söylemler aracılığıyla göçmenler birer düşman olarak yansıtılarak ev sahibi ülkede uzun süre kalmaları engellenmek istenmektedir. Bu çalışma özelinde incelenen haberlerde, biz ve öteki karşıtlığındaki düşmanlaştırma metaforunun, “düzensiz”, “yakalama”, “tutuklanma”, “taciz”, “tecavüz”, “huzursuzluk”, “kaçak”, “kavga”, “cinayet” gibi kelimelerle ve bunun yanında, dost metaforunun ise çalışmada, “sahip çıkma”, “teşekkür”, “hayal gerçekleştirme”, “güvenli liman”, “kardeş”, “misafir” gibi söylemler üzerinden gerçekleştiği görülmektedir. Buna benzer olarak, Cap (2018) çalışmasında, düşman metaforunun, “terörist”, “güvensizlik”, “polis”, “kavga”, “patlama”, “istenmeme”, “hastalık”, “tehlike” gibi kelimelerle görüldüğünü söylemekteyken, Taylor (2021), çalışmasında, dost metaforunun, “aile”, “ev”, “hoş karşılama/hoş gelme”, “davet edilme”, “konuk”, “misafir”, “dostça karşılama” gibi söylemlerle medyada görünür olduğunu belirtmektedir.

Sonuç olarak, ele alınan haberler özelinde ev sahibi ülkeler bağlamında bu metafor kullanım stratejileri çoğu durumda, medya tarafından, mültecileri kendi ülkeleri için bir tehlike olarak algılamaları için kamuoyunda korku yaratmayı amaçladığı söylenebilmektedir (Mayr, 2008, s.62). Ele alınan gazetelerdeki haberler ideolojik olarak değerlendirildiğinde, su (büyük kitleler), yük ve düşmanlık temalarında yani, kalabalık, yük ve düşmanlık gibi göçmenleri olumsuz olarak öne çıkaran konular özelinde Cumhuriyet gazetesinin haber sayısı daha fazlayken, insansızlaştırma, misafir ve kurban temalarında yani, göçmenlerin daha çok olumlu ve mağduriyet özelliklerini gösteren temalarda Yeni Şafak gazetesinin haber sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Bu anlamda, ele alınan haberler, temalar ve gazeteler özelinde bu iki gazetenin göçmen konusunda ideolojik olarak farklılaştığı söylenebilmektedir.

Araştırma açısından, göç gibi bir insanlık dramı konusunda bile gazeteler haberleri sunarken kendi politikaları doğrultusunda haberleri öznel bir bakış açısıyla kurgulamaktadırlar. Bu durum, okuyucu kitlesinde ve toplumda bir ikiliğe ve çatışmaya yol açabilecek potansiyel taşımaktadır. Gazetelerin, göç haberlerini sunarken, kendi yayın politikaları dahilinde insanları kutuplaştırıcı bir bakış açısı yerine olayın her iki tarafını düşünmeleri ve buna uygun şekilde haberleri yapılandırılmaları toplumsal olarak daha ılımlı bir havaya imkân verebilecektir. Bu durum, toplumun, ev sahibi ülke insanların, göçmenlere bakış açısını değiştirebilir ve aynı zamanda göçmenlerin başrolde olduğu kötü olayları da bireysel olarak değerlendirmeye ve göçmenlerin tamamına yaymamaya imkân verebilecektir.

Bu araştırma, ele aldığı gazete ve haber sayısı, zaman aralığı noktasında sınırlı bir çalışmadır. Gelecekteki çalışmalara, benzer bir araştırmayı daha uzun dönem aralığında, daha farklı düşüncelere sahip olduğu düşünülen gazeteleri de dahil ederek yapmaları, bunu yaparken başka ülkelerin gazeteleri ve medya içeriklerine de bakarak ülkeler arası bir anlayış ve söylem farkı olup olmadığını, bunun yanında göçmen olarak nitelendirilen insanların hangi ülkeden ya da ırksal özelliklerini de ön plana alarak bu ırksal özelliklerin göçmenlerin medyada yansımada

bir farklılık yaratıp yaratmadığını da incelemeleri ve sadece göç konusu özelinde değil toplumu ilgilendiren ve medya özelinde geniş yer kaplayan diğer toplumsal konular özelinde de metafor analizi yapmaları önerilmektedir.

Kaynakça

- Abid, R. Z., Manan, S. A., & Rahman, Z. A. A. A. (2017). “A flood of Syrians has slowed to a trickle”: The use of metaphors in the representation of Syrian refugees in the online media news reports of host and non-host countries. *Discourse & Communication*, 11(2), 121–140.
- Ana, O. S. (1999). ‘Like an animal I was treated’. Anti-immigrant metaphor in US public discourse. *Discourse & Society*, 10(2), 191–224.
- Anık, C. (2014). *İletişim sosyolojisi: Kuramsal temeller*. Derin Yayınları.
- Arcimaviciene, L., & Bağlama, S. H. (2018). Migration, metaphor and myth in media representations: The ideological dichotomy of “them” and “us”. *Sage Open*, 8(2), 1-13.
- Baidier, F., & Kopytowska, M. (2017). Conceptualising the other: Online discourses on the current refugee crisis in Cyprus and in Poland. *Lodz Papers in Pragmatics*, 13(2), 203-233.
- Banda, F. (2015). Foreigners are stealing our birth right. Moral panics and the discursive construction of Zimbabwean immigrants in South African media. *Discourse & Communication*, 9(1), 47–64.
- Banegas, D. L. (2017). Teaching linguistics to low-level English language users in a teacher education programme an action research study. *The Language Learning Journal*, 48(2), 1–14.
- Bates, D. (2022). “The jobs all go to foreigners”: A critical discourse analysis of the labour party's ‘left-wing’ case for immigration controls. *Critical Discourse Studies*, 1-17. <https://doi.org/10.1080/17405904.2022.2041451>
- Bhatia, A. (2015). *Discursive illusions in public discourse: Theory and practice*. Routledge.
- Bhatia, A., & Jenks, C. J. (2018). Fabricating the American Dream in US media portrayals of Syrian refugees: A discourse analytical study. *Discourse & Communication*, 12(3), 221-239.
- Burke, R. (2002). Invitation or invasion? The ‘family home’ metaphor in the Australian media's construction of immigration. *Journal of Intercultural Studies*, 23(1), 59-72.
- Candea, M. (2012). Derrida en corse? Hospitality as scale-free abstraction. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 18, 34-48.

- Cap, P. (2018). 'We don't want any immigrants or terrorists here': The linguistic manufacturing of xenophobia in the post-2015 Poland. *Discourse & Society*, 29(4), 380-398.
- Castles, S., Miller, M. J., & Ammendola, G. (2005). *The age of migration: International population movements in the modern world*. The Guilford Press.
- Charteris-Black, J. (2004). *Corpus approaches to critical metaphor analysis*. Palgrave Macmillan.
- Charteris-Black, J. (2006). Britain as a container: Immigration metaphors in the 2005 election campaign. *Discourse & Society*, 17(5), 563-581.
- Chilton, P., & Lakoff, G. (1995). Foreign policy by metaphor. In C. Schaffner, & A. Wenden (Eds.), *Language and peace* (pp. 37-60). Ashgate Publishing.
- Couldry, N., & Hepp, A. (2017). *The mediated construction of reality*. Polity Press.
- Derrida, J., & Dufourmantelle, A. (2008). *Of hospitality*. Stanford University Press.
- Dervin, F., & Layne, H. (2013). A guide to interculturality for international and exchange students. An example of hostipitality. *Journal of Multicultural Discourses*, 8(1), 1-19.
- Don, Z. M., & Lee, C. (2014). Representing immigrants as illegals, threats and victims in Malaysia. Elite voices in the media. *Discourse & Society*, 25(6), 687-705.
- Dun, O. V., & Gemenne, F. (2008). Defining 'environmental migration'. *Forced Migration Review*, 31(October), 10-11.
- Eberl, J. M., Meltzer, C. E., Heidenreich, T., Herrero, B., Theorin, N., Lind, F., & Strömback, J. (2018). The European media discourse on immigration and its effects: A literature review. *Annals of the International Communication Association*, 42(3), 207-223.
- Efe, İ. (2018). A corpus-driven analysis of representations of Syrian asylum seekers in the Turkish press 2011-2016. *Discourse & Communication*, 13(1), 1-20.
- El Refaie, E. (2001). Metaphors we discriminate by: Naturalized themes in Austrian newspaper articles about asylum seekers. *Journal of Sociolinguistics*, 5(3), 352-371.
- Fernando, Í. N. (2019). *Current approaches to metaphor analysis in discourse*. De Gruyter Mouton.
- Frontieres, M. S. (1997). *Refugee health. An approach to emergency situations*. Macmillan.
- Gabrielatos, C., & Baker, P. (2008). Fleeing, sneaking, flooding: A corpus analysis of discursive constructions of refugees and asylum seekers in the UK press, 1996-2005. *Journal of English Linguistics*, 36(1), 5-38.

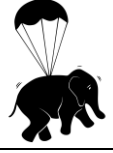
- Gibbs, R. W. (2011). Multiple constraints in theories of metaphor. *Discourse Processes*, 48(8), 575-584.
- Goatly, A. (2007). *Washing the brain. Metaphor and hidden ideology*. John Benjamins.
- Guarnizo, L. E. Portes, A., & Haller, W. (2003). Assimilation and transnationalism: Determinants of transnational political action among contemporary migrants. *American Journal of Sociology*, 108(6), 1211-1248.
- Gullestad, M. (2002). Invisible fences: Egalitarianism, nationalism and racism. *Journal of the Royal Anthropological Institute*, 8(1), 45-63.
- Hagerstrand, T. (1969). On the definition of migration. *Finnish Yearbook of Population Research*, 11, 63-72.
- Hart, C. (2017). ‘Riots engulfed the city’: An experimental study investigating the legitimating effects of fire metaphors in discourses of disorder. *Discourse & Society*, 29(3), 279-298.
- Haslam, N. (2006). Dehumanization: An integrative review. *Personality and Social Psychology Review*, 10(3), 252-264.
- Hatoss, A. (2012). Where are you from? Identity construction and experiences of “othering” in the narratives of Sudanese refugee-background Australians. *Discourse & Society*, 23(1), 47-68.
- Hoops, J. F. (2020). Intersections of hospitality and race in integration discourse. *Journal of Multicultural Discourses*, 15(1), 1–17.
- Jenkins, S. (2012). Ethnicity, violence, and the immigrant-guest metaphor in Kenya. *African affairs*, 111(445), 576-596.
- Johnson, M. (2010). Metaphor and Cognition. In D. Schmicking, & S. Gallagher (Eds.), *Handbook of phenomenology and cognitive science* (pp. 401-414). Springer.
- Julios-Costa, M. (2017). The age of crime. *Discourse & Communication*, 11(4), 362-385.
- Kelley, J., & McAllister, I. (1984). Immigrants, socio-economic attainment, and politics in Australia. *The British Journal of Sociology*, 35(3), 387-405.
- King, R. (2020). On migration, geography, and epistemic communities. *Comparative Migration Studies*, 8(1), 1-10.
- Kok, P. (1999). The definition of migration and its application: Making sense of recent South African census and survey data. *Southern African Journal of Demography*, 7(1), 19-30.
- Koller, V. (2004). *Metaphor and gender in business media discourse: A critical cognitive study*. Palgrave Macmillan.

- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor*. Oxford University Press.
- Krennmayr, T., Bowdle, B. F., Mulder, G., & Steen, G. J. (2014). Economic competition is like auto racing: Building metaphorical schemas when reading text. *Metaphor and the Social World*, 4(1), 65-89.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2003). *Metaphors we live by*. University of Chicago Press.
- Lassen, I. (2018). Resisting dehumanization. citizen voices and acts of solidarity. *Critical Discourse Studies*, 15(5), 1-17.
- Lawless, K. (2014). Constructing the “other”: Construction of Russian identity in the discourse of James Bond films. *Journal of Multicultural Discourses*, 9(2), 79-97.
- Lee, E. S. (1966). A Theory of Migration. *Demography*, 3(1), 47-57.
- Lueck, K., Due, C., & Augoustinos, M. (2015). Neoliberalism and nationalism. Representations of asylum seekers in the Australian mainstream news media. *Discourse & Society*, 26(5), 608-629.
- Malkki, L. H. (1995). Refugees and exile: From "refugee studies" to the national order of things. *Annual Review of Anthropology*, 24(1), 495-523.
- Martin, C. A., & Fozdar, F. (2022). The master’s tools: Media repurposing of exclusionary metaphors to challenge racist constructions of migrants. *Discourse & Society*, 33(1), 56-73.
- Mayr, A. (2008). *Language and power: An introduction to institutional discourse*. Continuum.
- Murray, M. J. (2003). Alien strangers in our midst. *Canadian Journal of African Studies*, 37(2-3), 440-466.
- Musolff, A. (2016). *Political metaphor analysis*. Bloosbury Academic.
- Park, R. E. (1914). Racial assimilation in secondary groups with particular reference to the Negro. *American Journal of Sociology*, 19(59), 606-623.
- Parker, S. (2018). ‘Just eating and sleeping’. Asylum seekers’ constructions of belonging within a restrictive policy environment. *Critical Discourse Studies*, 17(1), 1-17.
- Petersen, W. (1958). A general typology of migration. *American Sociological Review*, 23(3), 256-266.
- Pettersson, B., & Kainz, L. (2017). Migration in the media: Metaphors in Swedish and German news coverage. *In Nordeuropa-Forum*, 19, 38-65.

- Pugh, M. (2004). Drowning not waving: Boat people and humanitarianism at sea. *Journal of Refugee studies*, 17(1), 50-69.
- Salahshour, N. (2016). Liquid metaphors as positive evaluations: A corpus-assisted discourse analysis of the representation of migrants in a daily New Zealand newspaper. *Discourse, Context & Media*, 13, 73-81.
- Schiller, N. G. (2009). *A global perspective on transnational migration: Theorizing migration without methodological nationalism*. Centre on Migration, Policy and Society. University of Oxford.
- Schmid, G. (1992). The development of migration policies and their contradictions. *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 5(2), 41-50.
- Shacknove, A. E. (2017). *Who is a refugee?*. Routledge.
- Soncu, A., & Ünal, C. (2018). Toulmin'in argümantasyon modeli ve siyasal argümantasyon analizi. K. G. Yiğitbaşı, & A. G. Soncu (Eds.), *Siyasal dilin satır arası içinde* (ss. 213-248). Çizgi Kitabevi.
- Sredanovic, D. (2017). Transnationalizing cultural pluralism. The case of migrants from Ukraine and Lebanon in Italy. *Critical Discourse Studies*, 14(3), 292-308.
- Steimel, S. (2010) Refugees as people: The portrayal of refugees in American human interest stories. *Journal of Refugee Studies* 23(2), 219-237.
- Strom, M., & Alcock, E. (2017). Floods, waves, and surges. the representation of Latin immigrant children in the United States mainstream media. *Critical Discourse Studies*, 14(4), 440-457.
- Şengül, K. (2021). "It's OK to be white": The discursive construction of victimhood, "anti-white racism" and calculated ambivalence in Australia. *Critical Discourse Studies*, 19(6), 1-17.
- Taylor, C. (2021). Metaphors of migration over time. *Discourse & Society*, 32(4), 463-481.
- Udeoğlu, B. (2015). Basının kamuoyu oluşturma görevi: 2014 cumhurbaşkanlığı seçim kampanyası dönemi, Yeni Şafak ve Sözcü gazetesi örneği. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 3(2), 346-345.
- Ünal, C. (2022). *Toplumun medyatik inşası ve göç*. Nobel Yayınevi.
- van Dijk, T. A. (2006). Ideology and discourse analysis. *Journal of Political Ideologies*, 11, 115-140.

- Wimmer, A., & Glick Schiller, N. (2003). Methodological nationalism, the social sciences, and the state of migration: An essay in historical epistemology. *International Migration Review*, 37(3), 576-610.
- Wodak, R. (2001). The discourse-historical approach. In Wodak, R., & Meyer, M. (Eds.), *Methods of critical discourse analysis* (pp.63-94). Sage.
- Yang, X., Cole, J., & Reitter, D. (2018). Not that much power. Linguistic alignment is influenced more by low-level linguistic features rather than social power. *Proceedings Of The 56th Annual Meeting Of The Association For Computational Linguistics (Acl)*, 1, 601-610.

Katkı Oranı Beyanı: Yazarlar eşit şekilde katkıda bulunmuştur.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını deklare etmektedir.

Bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

Bu makale **benzerlik** tespit yazılımlarıyla taranmıştır.